

V l á d n í n á v r h

ZÁKON

ze dne..... 2021

o mimořádném příspěvku zaměstnanci při nařízené karanténě

Parlament se usnesl na tomto zákoně České republiky:

§ 1

Úvodní ustanovení

(1) Tento zákon upravuje

- a) poskytování mimořádného příspěvku při nařízené karanténě (dále jen „příspěvek“) zaměstnanci jeho zaměstnavatelem,
- b) placení pojistného na sociální zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti (dále jen „pojistné“) zaměstnavatelem ve vztahu k poskytnutí příspěvku.

(2) Nárok na příspěvek trvá nejdéle do 31. května 2021.

(3) Pro účely tohoto zákona se karanténou rozumí též izolace podle zákona o ochraně veřejného zdraví¹⁾.

Mimořádný příspěvek zaměstnanci při nařízené karanténě

§ 2

(1) Zaměstnanci, kterému podle § 192 až 194 zákoníku práce z důvodu nařízené karantény vznikl nárok na náhradu mzdy, platu nebo odměny z dohody o pracích konaných mimo pracovní poměr (dále jen „náhrada příjmu“), přísluší příspěvek za podmínek stanovených tímto zákonem.

(2) Příspěvek zaměstnanci nepřísluší, byla-li mu karanténa nařízena v období do 5 dnů ode dne návratu ze zahraničí, s výjimkou pracovních nebo služebních cest.

§ 3

(1) Zaměstnanci přísluší za každý kalendářní den, nejdéle však po dobu prvních 10 kalendářních dnů trvání nařízené karantény, příspěvek ve výši 370 Kč.

(2) Pokud součet příspěvku a náhrady příjmu přesáhne 90 % průměrného výdělku za odpovídající počet zameškaných hodin, příspěvek se o tento rozdíl sníží.

¹⁾ § 2 odst. 6 zákona č. 258/2000 Sb., o ochraně veřejného zdraví a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

§ 4

(1) Příspěvek vyplácí zaměstnanci zaměstnavatel společně s náhradou příjmu za příslušné období.

(2) Při měsíčním vyúčtování mzdy, platu nebo odměny z dohody o pracích konaných mimo pracovní poměr²⁾ je zaměstnavatel povinen vydat zaměstnanci písemný doklad obsahující rovněž údaj o zúčtovaném příspěvku.

§ 5

Dalším osobám, které jsou účastny nemocenského pojištění jako zaměstnanci³⁾ a mají podle jiného právního předpisu⁴⁾ v době nařízené karantény nárok na plat ve snížené výši nebo odměnu ve snížené výši, přísluší příspěvek za podmínek stanovených v § 1 až 4 obdobně.

Placení pojistného na sociální zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti zaměstnavatelem

§ 6

(1) Zaměstnavatel odečte z částky pojistného odváděného za kalendářní měsíc částku, kterou zúčtoval zaměstnancům na příspěvku.

(2) Zaměstnavatel má nárok na odečet podle odstavce 1, jen pokud příspěvek vyplatil nejpozději do konce druhého kalendářního měsíce následujícího po kalendářním měsíci, ve kterém si příspěvek odečetl od pojistného.

(3) Nárok na odečet podle odstavce 1 lze uplatnit nejpozději do 3 kalendářních měsíců po skončení karantény.

(4) Zaměstnavatel uplatňuje odečet podle odstavce 1 na předepsaném tiskopisu podle § 9 odst. 2 zákona o pojistném na sociální zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti; na tomto tiskopisu uvádí též údaj o počtu zaměstnanců, za které tento odečet uplatňuje, a úhrn příspěvků, které od pojistného odečítá.

(5) Je-li částka, kterou v kalendářním měsíci zaměstnavatel odečítá z částky pojistného podle odstavce 1, vyšší než pojistné za tento kalendářní měsíc, považuje se tento rozdíl za přeplatek na pojistném. Za žádost o úhradu tohoto rozdílu se považuje podání tiskopisu podle § 9 odst. 2 zákona o pojistném na sociální zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti.

(6) Byla-li z částky pojistného odečtena vyšší částka, než měla být podle odstavce 1 odečtena, nebo provedl-li zaměstnavatel odečet, aniž byly splněny podmínky pro tento odečet,

²⁾ § 142 odst. 5 zákoníku práce.

³⁾ § 5 písm. a) zákona č. 187/2006 Sb., o nemocenském pojištění, ve znění pozdějších předpisů.

⁴⁾ § 128 zákona č. 234/2014 Sb., o státní službě, ve znění pozdějších předpisů.

§ 34 odst. 4 zákona č. 236/1995 Sb., o platu a dalších náležitostech spojených s výkonem funkce představitelů státní moci a některých státních orgánů a soudců a poslanců Evropského parlamentu, ve znění pozdějších předpisů.

§ 72 odst. 7 zákona č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení), ve znění pozdějších předpisů.

§ 47 odst. 7 zákona č. 129/2000 Sb., o krajích (krajské zřízení), ve znění pozdějších předpisů.

§ 53 odst. 7 zákona č. 131/2000 Sb., o hlavním městě Praze, ve znění pozdějších předpisů.

považuje se částka, o kterou bylo pojistné takto zkráceno, za dluh na pojistném. Byla-li z částky pojistného odečtena nižší částka, než měla být podle odstavce 1 odečtena, považuje se zbývající částka, která měla být odečtena z pojistného, za přeplatek na pojistném.

§ 7

Není-li v tomto zákoně stanoveno jinak, postupuje se ve věcech pojistného podle zákona o pojistném na sociální zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti a zákona o organizaci a provádění sociálního zabezpečení.

Společná ustanovení

§ 8

- (1) Příspěvek je osvobozen od daně z příjmů fyzických osob.
- (2) Zjišťuje-li se pro účely jiných právních předpisů⁵⁾ výše příjmu, k příspěvku se nepřihlíží.
- (3) Příspěvek nelze postihnout výkonem rozhodnutí ani exekucí.
- (4) Příspěvek je příjmem podle § 304d odst. 1 občanského soudního řádu.

§ 9

(1) Zaměstnanec nebo bývalý zaměstnanec je povinen uhradit zaměstnavateli částku odečtu podle § 6, pokud zaměstnavatel tento odečet provedl nesprávně v důsledku zaviněného jednání zaměstnance.

(2) Kromě ostatních případů uvedených v § 147 odst. 1 zákoníku práce smí zaměstnavatel zaměstnanci srazit i příspěvek poskytnutý podle tohoto zákona k úhradě podle odstavce 1.

§ 10

Česká správa sociálního zabezpečení neprodleně zasílá zaměstnavateli na jeho žádost informaci, že od ošetřujícího lékaře obdržela informaci o nařízení karantény zaměstnanci a o jejím trvání nebo ukončení; pro podání žádosti a sdělení informace platí § 116a zákona o nemocenském pojištění obdobně. Za žádost zaměstnavatele podle věty první se považuje též žádost o sdělení informace o vzniku dočasné pracovní neschopnosti již podaná podle § 116a zákona o nemocenském pojištění.

§ 11

Přechodné ustanovení

Příspěvek nepřisluší zaměstnanci v případě, že mu byla nařízena karanténa přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona.

⁵⁾ Například zákon č. 117/1995 Sb., o státní sociální podpoře, ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 111/2006 Sb., o pomoci v hmotné nouzi, ve znění pozdějších předpisů.

§ 12
Účinnost

Tento zákon nabývá účinnosti dnem 1. března 2021, s výjimkou ustanovení § 8 odst. 4, které nabývá účinnosti dnem 1. dubna 2021.

Důvodová zpráva

Obecná část

1. Zhodnocení platného právního stavu

Podle stávající právní úpravy obsažené v § 192 až 194 zákona č. 262/2006 Sb., zákoník práce, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákoník práce“) zaměstnancům v základním pracovněprávním vztahu přísluší v prvních 14 kalendářních dnech trvání nařízené karantény náhrada mzdy, platu, případně odměny z dohody (dále jen „náhrada“), pokud tito zaměstnanci splňují podmínky stanovené zákonem o nemocenském pojištění pro dávku nemocenského pojištění - nemocenské. Náhrada přísluší ve výši 60 % redukovaného průměrného výdělku, a to za pracovní dny (dny, na které byly rozvrženy směny) a tzv. placené svátky. Charakter této náhrady je tak obdobný dávce nemocenského pojištění. Od 15. kalendářního dne trvání nařízené karantény náleží těmto zaměstnancům dávka nemocenského pojištění - nemocenské.

Podle jiných právních předpisů dalším skupinám zaměstnanců, kteří jsou účastni nemocenského pojištění, přísluší za dobu prvních 14 kalendářních dní nařízené karantény namísto náhrady mzdy nebo platu snížená odměna či plat ve snížené výši (§ 128 zákona č. 234/2014 Sb., o státní službě, § 34 odst. 4 zákona č. 236/1995 Sb., o platu a dalších náležitostech spojených s výkonem funkce představitelů státní moci a některých státních orgánů a soudců a poslanců Evropského parlamentu, § 72 odst. 7 zákona č. 128/2000 Sb., o obcích, § 47 odst. 7 zákona č. 129/2000 Sb., o krajích, § 53 odst. 7 zákona č. 131/2000 Sb., o hlavním městě Praze).

Naopak vojákům z povolání náleží v době karantény služební plat (§ 68k odst. 2 zákona č. 221/1999 Sb., o vojácích z povolání) a příslušníkům bezpečnostních sborů služební příjem (§ 124 odst. 5 zákona č. 361/2003 Sb., o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů), tj. výše jejich příjmu tím není dotčena.

2. Odůvodnění hlavních principů a nezbytnosti navrhované právní úpravy

Ministerstvo práce a sociálních věcí připravilo návrh zákona, jímž se zaměstnancům přiznává mimořádný příspěvek při nařízené karanténě, který jim spolu se sníženou náhradou mzdy, platu nebo odměny z dohody, případně sníženým platem či odměnou, vyplátí zaměstnavatel. Cílem je zlepšit finanční situaci zaměstnanců, kterým byla nařízena karanténa, přičemž pokles příjmů těchto osob vede zřejmě i k nízké ochotě pozitivně testovaných osob označovat další potenciálně rizikové kontakty. V důsledku toho se stávající epidemiologická situace dlouhodobě nezlepšuje, naopak popsané chování potenciálně nakažených osob může být jedním z důvodů zhoršování epidemiologické situace a prodlužování epidemie. Současně se chce zabránit, aby náklady na navrhovaný mimořádný příspěvek šly k tíži zaměstnavatele, a proto si vyplacenou výši příspěvku budou zaměstnavatelé moci odečíst z pojistného na sociální zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti.

Zvýšená kompenzace při nařízené karanténě je poskytována zaměstnancům i v některých dalších evropských státech, a to například v Rakousku, Německu či Velké Británii.

V Rakousku v případě karantény nařízené přímo z důvodu onemocnění COVID-19 se řídí nárok a délka trvání vyplacení odměny tzv. Entgeltfortzahlung podle obecných pravidel pro případ nemoci, tj. zaměstnanci je nadále vyplácena odměna, i když práci skutečně nevykonává – právním základem je § 8 odst. 1 a 2 Angestelltengesetz, resp. Entgeltfortzahlungsgesetz (zákon o pokračování ve vyplacení mzdy/platu). Dle těchto pravidel v zásadě vzniká zaměstnanci vůči zaměstnavateli v případě onemocnění nárok na pokračování výplaty odměny ve výši 100 % po dobu 6 až 12 týdnů (v závislosti na délce trvání pracovního poměru u daného zaměstnavatele) a ve výši 50 % během následujících 4 týdnů. V případě nařízení karantény rakouskými zdravotními úřady jsou zaměstnavateli výše uvedené odměny nahrazeny ze strany státu na základě epidemického zákona (Epidemiegesetz 1950). To neplatí, pokud je karanténa nařízena zdravotními či jinými úřady cizích států, tj. např. v případě karantény českých pendlerů pracujících v Rakousku nařízené českými úřady.

V Německu, pokud byla karanténa oficiálně nařízena hygienickou stanicí, zaměstnavatel vyplácí mzdy zaměstnancům maximálně po dobu šesti týdnů ve výši čisté mzdy. Základem pro to je zákon o ochraně před infekcí – Gesetz zur Verhütung und Bekämpfung von Infektionskrankheiten beim Menschen (Infektionsschutzgesetz – IfSG). Zákon stanoví, že v případě zákazu zaměstnání (§ 31 IfSG) je zaměstnavatel povinen po dobu šesti týdnů platit náhradu ve výši čisté mzdy (§ 56 II IfSG). Tyto prostředky si zaměstnavatel poté může nechat proplatit.

Ve Velké Británii je poměrně komplikovaný systém zabezpečení zaměstnanců v karanténě. Existují zejména následující formy finanční podpory:

1) Test and Trace Support Payment Pension Credit (příspěvek pro nízkopříjmové občany v karanténě)

Pokud je občan vyzván v rámci veřejného testovacího systému NHS Test and Trace ke karanténě (zákonná povinnost) a má nízký příjem, není schopen pracovat z domova a v důsledku toho by přišel o příjem, může mít nárok na platbu ve výši 500 GBP od místního úřadu v rámci platebního režimu Test and Trace Support Payment. Tento režim je v platnosti pouze v Anglii od 28. září 2020 do 31. ledna 2021. Smyslem příspěvku je zamezit tomu, aby lidé porušovali karanténu proto, že výpadek příjmů (resp. nízká nemocenská) nepokryje jejich životní náklady. Dle odhadů vlády by mohly mít nárok na tuto dávku (v případě nutnosti izolace) max. 4 mil. osob (ze 66 mil. obyvatel UK).

2) Nemocenská dávka - Statutory Sick Pay (SSP)

Během pracovní neschopnosti má občan nárok na dávku SSP 95,85 GBP týdně (tj. velmi skromnou částku, pod životními náklady v zemi). Náklady na platbu hradí zaměstnavatel po dobu až 28 týdnů. SSP se vyplácí za každý den pracovní absence.

3. Zhodnocení souladu navrhované právní úpravy s ústavním pořádkem České republiky.

Navrhovaný zákon je v souladu s ústavním pořádkem České republiky a plně respektuje též Listinu základních práv a svobod.

4. Zhodnocení slučitelnosti navrhované právní úpravy s předpisy Evropské unie, judikaturou soudních orgánů Evropské unie nebo obecnými právními zásadami práva Evropské unie

Navrhovaný zákon je v souladu s předpisy Evropské unie, judikaturou soudních orgánů Evropské unie nebo obecnými právními zásadami práva Evropské unie.

5. Zhodnocení souladu navrhované právní úpravy s mezinárodními smlouvami, jimiž je Česká republika vázána

Navrhovaný zákon je v souladu s mezinárodními smlouvami, jimiž je Česká republika vázána, podle čl. 10 Ústavy.

6. Předpokládaný hospodářský a finanční dopad navrhované právní úpravy na státní rozpočet, ostatní veřejné rozpočty, na podnikatelské prostředí České republiky, dále sociální dopady, včetně dopadů na rodiny a dopadů na specifické skupiny obyvatel, zejména osoby sociálně slabé, osoby se zdravotním postižením a národnostní menšiny

Finanční dopady

Odhad vychází z počtu pozitivních případů COVID 19 v měsíci lednu a účinnosti opatření od března do června. Nepředpokládá, že by byla další opatření mající vliv na průběh epidemie COVID 19, tj. situace v únoru bude stabilní na úrovni konce ledna, tj. průměrný denní přírůstek pozitivních necelých 7 000, to znamená cca 195 tis. případů za celý měsíc.

Předpokládá se, že účinností opatření dojde k posílení motivace k testování (v rámci zjednodušení se předpokládá, že se motivace zvýší u všech skupin, nejen u zaměstnanců), což povede v březnu k nárůstu počtu pozitivních případů úměrně zvýšené motivaci podle šetření (PAQ Research, Kudrnáčová, Prokop), zároveň se projeví pozitivně vyšší ochota k testování v poklesu reprodukčního čísla. Pokles reprodukčního čísla povede ke stavu, kdy průměrný denní počet pozitivních testů na konci června bude cca 1 000.

Zároveň se předpokládá, že vyplácení příspěvku do úrovně čistého příjmu částečně zvýší počet osob, které se v rámci karantény vezmou neschopenku namísto např. využití práce z domova.

Základní principy návrhu:

- Zvýšit motivaci – příspěvek za každý den nařízené karantény v částce 370 Kč po dobu maximálně 10 dnů. Celkem tedy maximálně 3 700 Kč.
- Zavést limit - součet náhrady mzdy a příspěvku bude vždy omezen do výše 90 % průměrného hrubého výdělku zaměstnance podle zákoníku práce. Bude dostatečný do úrovně průměrného příjmu a zároveň u nízkopříjmových zaměstnanců zaměstnavatel karanténní příspěvek automaticky sníží.

- Limit zajistí, že si karanténou zaměstnanec nezvýší svůj příjem, není nutno ani diferencovat výši příspěvku např. pro zkrácené úvazky a dohody.
- Zaměstnavatel si příspěvek k náhradě mzdy odečte od povinného odvodu pojistného.

Odhaduje se počet pozitivních osob v jednotlivých měsících podle následující tabulky, ve spodním řádku je uveden z toho počet zaměstnanců (55 %)

	Počet pozitivně testovaných	z toho zaměstnanců
Únor	194 228	106 825
Březen	318 746	175 310
Duben	179 984	98 991
Květen	87 323	48 027
Celkem	586 053	322 328

Počet pozitivně testovaných nezahrnuje karantény, které skončí bez pozitivního testu. Za posledních 5 měsíců průběhu epidemie byl počet hlášených karantén přibližně třetinový k ostatním případům hlášených DPN, proto se předpokládá počet případů zaměstnanců s pozitivním testem navýší o jednu třetinu. Následně předpokládáme cca 20 % všech těchto případů osob s karanténou nebo izolací pracujících na home office a takto se dospěje k předpokládanému počtu osob, kterým bude vyplácen příspěvek.

Omezení na výši 90 % průměrného hrubého výdělku sníží průměrný vyplácený příspěvek na přibližně 350 Kč.

Finanční dopady:

	Výdaje v mil. Kč	Počty osob s nárokem na příspěvek
Březen	654	186 998
Duben	370	105 591
Květen	179	51 229
Celkem	1 203	343 818

V měsíci březnu by mohlo mít na příspěvek nárok více jak 186 tis. osob a náklady by se dostaly přes 650 mil. Kč. V dalších měsících (zejména pak v květnu a červnu) by došlo k velmi rychlému poklesu jak počtu osob s nárokem, tak i nákladů. Celkové výdaje v této variantě by představovaly zhruba 1,2 mld. Kč.

Dopady pro zaměstnavatele

Pozitivní dopad pro zaměstnavatele spočívá v tom, že ve větším procentu případů dojde k včasnému izolování potencionálních přenašečů, kteří by mohli infikovat zbytek pracovněprávního kolektivu.

Nepatrné zvýšení administrativní náročnosti pro zaměstnavatele v souvislosti s vyplácením příspěvku je vyváženo pozitivním přínosem z hlediska bezpečnosti a ochrany zdraví při práci a celospolečenským zájmem.

Dopady pro zaměstnance

Pozitivním dopadem návrhu je, že zaměstnanec bude po dobu nařízené karantény lépe finančně zabezpečen a zvýší se jeho ochota podrobit se příslušnému testování.

7. Zhodnocení dopadů navrhovaného řešení ve vztahu k ochraně soukromí a osobních údajů

Navrhovaný zákon nebude mít žádné dopady na ochranu soukromí a osobních údajů.

8. Zhodnocení korupčních rizik

Navrhovaný zákon není spojen s žádnými korupčními riziky.

9. Zhodnocení dopadů na bezpečnost nebo ochranu státu a dopady na životní prostředí

Navrhovaný zákon nemá vliv na bezpečnost nebo obranu státu ani na životní prostředí.

10. Způsob projednání návrhu zákona

Současně s předložením návrhu zákona se předseda Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky žádá o projednání návrhu zákona ve zkráceném jednání v rámci vyhlášeného stavu legislativní nouze podle § 99 zákona o jednacím řádu Poslanecké sněmovny, a to vzhledem k potřebě urychleně řešit situaci zaměstnanců, kdy zaměstnanec po dobu nařízené karantény obdrží náhradu příjmu ve zvýšené výši a současně se tak zvýší jeho ochota podrobit se příslušnému testování a zároveň označovat další potenciálně rizikové kontakty.

Podmínky stanovené v § 99 Jednacího řádu Poslanecké sněmovny pro vyhlášení stavu legislativní nouze spočívající v trvání mimořádných okolností, kdy jsou zásadním způsobem ohrožena základní práva a svobody občanů nebo bezpečnost státu nebo kdy státu hrozí značné hospodářské škody, považuje předkladatel návrhu zákona za splněné.

Stávající již několik měsíců trvající epidemie koronaviru má zásadní dopad nejen na zdraví osob v České republice a na jejich životy obecně (např. omezení sdružování a shromažďování, omezení výkonu výdělečné činnosti, zákaz prezenční výuky ve školských zařízeních), ale má i závažné dopady do hospodaření státu (kompenzace poskytované ze strany státu podnikatelům, výplata dávek nemocenského pojištění, podpora zaměstnanosti atp.). Řada opatření přijímaná příslušnými orgány s cílem epidemii zlikvidovat spočívají mimo jiné i v omezení některých práv a svobod, a to s ohledem na povahu epidemie a nekončící šíření onemocnění. Pokud nedojde k likvidaci epidemie, hrozí zejména přetížení zdravotnických zařízení a v důsledku toho ohrožení základního lidského práva osob na ochranu zdraví (v extrémních případech by nebylo možné poskytovat zdravotní péči). Epidemie může v důsledku nedostatku zaměstnanců podstatně ovlivnit i činnost důležitých státních orgánů a jiných důležitých institucí či prvků kritické infrastruktury, přičemž narušení funkce těchto subjektů by mohlo mít závažný dopad na bezpečnost státu nebo na zabezpečení základních potřeb obyvatel.

Rychlým přijetím návrhu tohoto zákona tak má dojít k oddělení potenciálně nakažených osob od zdravé populace, resp. k motivaci těchto osob podrobit se karanténním opatřením. V důsledku toho by mělo dojít ke zlepšení epidemiologické situace a k obnovení běžného života v České republice, kde nadále nebude nutné přijímat opatření, která jsou finančně nákladná a zejména zasahují do práv občanů, popř. nebude hrozit odkládání poskytnutí zdravotní péče a přetížení zdravotnických zařízení.

Zvláštní část

K § 1

K odstavci 1

Vymezuje se předmět právní úpravy zákona spočívající v poskytnutí mimořádného příspěvku při nařízené karanténě vymezeným skupinám zaměstnanců a způsobu refundace nákladů vzniklých zaměstnavatelům prostřednictvím snížení odvodu pojistného na sociální zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti.

K odstavci 2

S ohledem na to, že je zavedení mimořádného příspěvku učiněno v reakci na stávající mimořádnou situaci spojenou s epidemií COVID, navrhuje se, aby příslušel zaměstnanci nejdéle do 31. května 2021.

K odstavci 3

Podle § 2 odst. 7 písm. a) zákona o ochraně veřejného zdraví se karanténou rozumí oddělení zdravé fyzické osoby, která byla během inkubační doby ve styku s infekčním onemocněním nebo pobývala v ohnisku nákazy, od ostatních fyzických osob a lékařské vyšetřování takové fyzické osoby s cílem zabránit přenosu infekčního onemocnění v období, kdy by se toto onemocnění mohlo šířit. Pro účely tohoto zákona se přitom za karanténu rovněž považuje izolace ve smyslu § 2 odst. 6 zákona o ochraně veřejného zdraví, kde je vymezena jako oddělení fyzické osoby, která onemocněla infekční nemocí nebo jeví příznaky tohoto onemocnění, od ostatních fyzických osob. Podmínky izolace musí s ohledem na charakter přenosu infekce zabránit jejímu přenosu na jiné fyzické osoby, které by mohly infekční onemocnění dále šířit.

K § 2 a 3

Vedle náhrady mzdy, platu nebo odměny z dohody, která z titulu nařízené karantény zaměstnanci přísluší za každý pracovní den, případně placený svátek, trvání nařízené karantény (viz blíže § 192 až 194 zákoníku práce), zaměstnanci rovněž vzniká právo na mimořádný příspěvek při karanténě. Příspěvek náleží za každý kalendářní den trvání nařízené karantény, nejdéle však za prvních 10 kalendářních dní.

Zároveň se však stanoví limit, který nemůže součet příspěvku a náhrady příjmu přesáhnout, tak aby uvedený součet výrazně nepřevyšoval částku, kterou by si zaměstnanec vydělal, kdyby pracoval. Tento limit je stanoven ve výši 90 % průměrného výdělku za odpovídající počet zameškaných hodin a vychází z toho, že poměr „čisté mzdy“ k „hrubé mzdě“ pro hrubou mzdu ve výši 15 200 Kč (minimální mzdy) činí 89 %.

Příspěvek za kalendářní den nepřísluší, pokud zaměstnanec v tomto kalendářním dnu směnu odpracoval a vzniklo mu tak právo na mzdu, plat nebo odměnu z dohody. V případě, že zaměstnanec v době prvních 10 kalendářních dní trvání nařízené karantény odpracoval veškeré zaměstnavatelem rozvržené směny (např. výkon práce z domova), příspěvek mu za žádný kalendářní den nepřísluší, neboť mu žádná mzda, plat nebo odměna z dohody neušla, a proto

mu nevzniklo právo na náhradu mzdy, platu či odměny podle § 192 až 194 zákoníku práce, na které je příspěvek při karanténě vázán.

Je třeba zdůraznit, že každý pracovněprávní vztah se posuzuje samostatně, a to i v případě více souběžných pracovněprávních vztahů u téhož zaměstnavatele.

Byla-li zaměstnanci nařízena karanténa v období 5 dní ode dne jeho návratu ze zahraničí, vychází se z předpokladu, že zaměstnanci s ohledem na časovou blízkost byla nařízena karanténa v příčinné souvislosti s jeho zahraničním pobytem, a příspěvek mu tak nepřísluší. V případě pracovních a služebních cest však zaměstnanci příspěvek přísluší i v těchto případech, neboť o vyslání na pracovní či služební cestu nerozhoduje dotčený zaměstnanec (na rozdíl od zahraniční rekreace), nýbrž zaměstnavatel. Ustanovení reaguje také na mimořádné ochranné opatření Ministerstva zdravotnictví (Ochranné opatření ze dne 1. 2. 2021, č.j. MZDR 20599/2020-51-MIN/KAN), podle kterého se určeným osobám nařizuje povinnost informovat zaměstnavatele o cestách přesahujících 12 hodin do zemí se středním, vysokým a velmi vysokým rizikem výskytu onemocnění COVID-19 a současně se nařizuje zamezit vstup těchto osob na všechny provozovny a pracoviště zaměstnavatele, pokud tyto osoby současně nepředloží zaměstnavateli nebo koncovému uživateli, pro něhož vykonávají práci, negativní výsledek RT-PCR testu na přítomnost SARS-CoV-2 z území České republiky.

K § 4

K odstavci 1

Splatnost a výplata příspěvku koresponduje se splatností a výplatou mzdy, platu či odměny z dohody a jejich náhrady za příslušné období.

K odstavci 2

V měsíčním vyúčtování mzdy, platu nebo odměny z dohody je zaměstnavatel povinen uvést vedle údaje o náhradě mzdy, platu nebo odměny z dohody z titulu nařízené karantény (viz § 142 odst. 5 v kombinaci s § 144 zákoníku práce) též údaj o příspěvku poskytnutém za toto období.

K § 5

Příspěvek bude příslušet i dalším skupinám zaměstnanců, kteří jsou účastni nemocenského pojištění, a přísluší jim podle jiných právních předpisů namísto náhrady mzdy nebo platu snížená odměna či plat ve snížené výši (viz § 128 zákona č. 234/2014 Sb., o státní službě, § 34 odst. 4 zákona č. 236/1995 Sb., o platu a dalších náležitostech spojených s výkonem funkce představitelů státní moci a některých státních orgánů a soudců a poslanců Evropského parlamentu, § 72 odst. 7 zákona č. 128/2000 Sb., o obcích, § 47 odst. 7 zákona č. 129/2000 Sb., o krajích, § 53 odst. 7 zákona č. 131/2000 Sb., o hlavním městě Praze). Ve vztahu k výši příspěvku, podmínkám jeho poskytnutí a jeho výplatě se bude postupovat obdobně podle § 1 až 4 tohoto zákona, a to včetně podmínky stanovené v § 2 odst. 2, která stanoví, v jakém případě příspěvek zaměstnanci nepřísluší.

Je třeba zdůraznit, že vojákům z povolání a příslušníkům bezpečnostních sborů příspěvek nepřísluší, neboť výše jejich příjmu v době nařízené karantény není dotčena (náleží jim služební příjem či služební plat v nezkrácené výši).

K § 6

K odstavci 1

Upravuje se oprávnění zaměstnavatele odečíst z částky pojistného odváděného za kalendářní měsíc částku, kterou zúčtoval zaměstnancům na mimořádném příspěvku při nařízené karanténě. Cílem je, aby zaměstnavatel nenesl žádné náklady související s poskytováním mimořádného příspěvku při nařízené karanténě, protože důvod není na straně zaměstnavatele. Odečet od platby pojistného umožní provádět refundaci částky vyplacené jako mimořádný příspěvek při nařízené karanténě procesem, který zaměstnavatelé již používali a který jim nepřináší nové administrativní povinnosti a významné náklady. Navíc zajišťuje pružnou úhradu částky, kterou zaměstnavatelé zúčtovali zaměstnancům na mimořádném příspěvku při nařízené karanténě, neboť zaměstnavatel tuto částku od pojistného přímo odečte. Postup je navíc minimálně formalizován, neboť zaměstnavatel provádí tento odečet přímo na základě zákona, nemusí o něj žádat a o věci se proto nevede žádné řízení.

Pokud zaměstnavatel nezúčtoval zaměstnanci příspěvek, neboť až dodatečně zjistil, že jsou splněny podmínky pro jeho výplatu, zúčtuje příspěvek dodatečně a odečte ho od pojistného.

K odstavci 2

Upravuje se, do kdy má zaměstnavatel nárok na uplatnění odečtu částky mimořádného příspěvku při nařízené karanténě.

K odstavci 3

Je stanoven termín, do kdy je možné nárok na odečet uplatnit. Bude docházet k situacím, kdy nebude zřejmé při vystavené dočasné pracovní neschopnosti, že se jedná zároveň o izolaci, proto se stanovuje lhůta po skončení této izolace k došetření, což by mělo být na základě souhlasu zaměstnance po jeho návratu do zaměstnání realizovatelné operativně.

K odstavci 4

Jsou zde uvedeny údaje, které budou spolu s uplatněním snížení pojistného uvedeny na tiskopise přehled o výši vyměřovacího základu, jehož podobu pro tyto účely určí ČSSZ. Údaje jsou potřebné z důvodu kontroly.

K odstavci 5

Je zde upravena situace, která může nastat zejména u malých zaměstnavatelů, kdy by většině zaměstnanců byla nařízena karanténa a úhrn částek vyplacených na mimořádném příspěvku při karanténě by převýšil povinnou platbu pojistného za daný kalendářní měsíc. V takovém případě se bude částka zúčtovaných příspěvků převyšující předepsané pojistné považovat za přeplatek

na pojistném a zasláný tiskopis přímo za žádost o vrácení přeplatku pojistného, které bude OSSZ povinna vrátit.

K odstavci 6

Ustanovení upravuje situaci, kdy zaměstnavatel uplatnil odečet vyšší částky pojistného, než byl oprávněn, a rovněž opačnou situaci, kdy z částky pojistného byl odečten úhrn částek podle odstavce 1 v nižší částce, než měl být odečten.

K § 7

Z důvodu zamezení pochybností v situacích výslovně neupravených tímto zákonem se stanoví, že se obecně postupuje podle zákona o pojistném na sociální zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti a podle zákona o organizaci a provádění sociálního zabezpečení, který upravuje mimo jiné i v souvislosti s pojistným, například příslušnost okresních správ sociálního zabezpečení, sdělování údajů a oprávnění ke kontrole podkladů souvisejících s odvodem pojistného.

K § 8

K odstavci 1

Vzhledem k účelu příspěvku je navrženo, aby byl osvobozen od daně z příjmu a nezahrnoval se tudíž i do vyměřovacího základu pro placení pojistného na sociální zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti a pro placení pojistného na veřejné zdravotní pojištění, a to stejně jako příjem získaný ve formě náhrady mzdy, platu nebo odměny nebo sníženého platu nebo snížené odměny za dobu dočasně pracovní neschopnosti nebo karantény podle zvláštních právních předpisů (viz § 6 odst. 9 písm. t) zákona č. 586/1992 Sb., o daních z příjmu, § 5 odst. 1 zákona č. 589/1992 Sb., o pojistném na sociální zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti a § 3 odst. 1 zákona č. 592/1992 Sb., o pojistném na všeobecné zdravotní pojištění).

K odstavcům 2 až 4

Účelem příspěvku je částečné zlepšení materiální situace především osob, kterým byla nařízena karanténa, protože pokles příjmů těchto osob vede u některých z nich k nízké ochotě sdělovat potenciálně rizikové kontakty. Bylo by proto v rozporu s účelem příspěvku, aby tento příspěvek byl krácen, ať již přímo, tj. výkonem rozhodnutí, nebo nepřímo tím, že důsledkem jeho vyplacení by bylo zkrácení jiné sociální dávky (nebo zánik nároku na ni) závislé na výši příjmu. Odstavec 4 doplňuje nezbytnou úpravu zajišťující v souvislosti s navrženou úpravou nepostižitelnosti příspěvku při karanténě výkonem rozhodnutí, že tento příspěvek bude připisován na chráněný účet.

K § 9

Ustanovení ukládá zaměstnanci povinnost vrátit zaměstnavateli částku odečtu pojistného podle § 6, byl-li odečet proveden nesprávně zaviněním zaměstnance.

Pro případy, kdy byl příspěvek poskytnut, přestože nebyly splněny podmínky tohoto zákona, popř. dalších aplikovatelných právních předpisů, nezbytné k tomu, aby tento příspěvek byl zaměstnanci poskytnut, se stanoví zvláštní zákonný titul k provádění srážek. Navrhované ustanovení rozšiřuje výčet srážkových titulů jinak uvedených v § 147 odst. 1 zákoníku práce, na jejichž základě může zaměstnavatel provést srážky ze mzdy bez souhlasu zaměstnance. Znění ustanovení je navrženo tak, aby zaměstnavatel nenesl náklady vyplývající z porušení právních předpisů zaměstnancem nebo jinou osobou. Zároveň se stanoví, že možnost jednostranně provádět srážky ze mzdy je pro zaměstnavatele vyloučena, pakliže sám zavinil snížení pojistného (§ 6) ve vyšší částce, než by v konkrétním případě odpovídalo podmínkám plynoucím z dotčených právních předpisů.

K § 10

Z rozhodnutí o dočasné pracovní neschopnosti zaměstnavatel nemá informace, že se jedná rovněž o karanténu. Pokud ošetřující lékař nepotvrdí zaměstnanci na jeho žádost, že jeho neschopnost vykonávat zaměstnání je zároveň spojená s karanténou, nedošlo by včas k výplatě zvýšené náhrady příjmu ani k provedení úhrady náhrady příjmu odečtem od pojistného. Proto se rozšiřuje po dobu platnosti mimořádného zákona rozsah údajů, který ČSSZ zaměstnavatelům na základě jejich žádostí v současné době předává, o další údaj, kterým je o informace o karanténě zaměstnance. Zaměstnavatelé nebudou pro tyto účely podávat vůči ČSSZ novou žádost, upravuje se, že za žádost o předávání informace o karanténě zaměstnance se považuje také každá žádost již dříve podaná podle § 116a zákona o nemocenském pojištění (zpravidla před účinností mimořádného zákona v souvislosti se zavedením eNeschopenky). Zároveň bude lékařům metodicky doporučen postup, jak mají informaci do elektronické neschopenky při vystavení DPN údaj o karanténě uvádět, aby měl zaměstnavatel informace pro výplatu zvýšené náhrady příjmu včas.

K § 11 – Přejídné ustanovení

Příspěvek bude příslušet zaměstnanci při karanténě nařízené nejdříve ode dne nabytí účinnosti tohoto zákona.

Příklad:

Zaměstnanci byla nařízena karanténa 25. 2. 2021, tento zákon nabyt účinnosti 1. 3. 2021. Zaměstnanci příspěvek nepřisluší, a to ani od 1. 3. 2021.

K § 12 - Účinnost

Vzhledem k naléhavosti zavedení příspěvku se navrhuje účinnost zákona dnem 1. března 2021, s výjimkou ustanovení § 8 odst. 4, které nabyt účinnosti dnem 1. dubna 2021.

Účinnost zákona je s ohledem na naléhavý obecný zájem navržena v souladu s § 3 odst. 4 zákona č. 309/1999 Sb. ve znění zákona č. 277/2019 Sb., a to s ohledem na skutečnost, že návrh zákona je vydáván v době nouzového stavu a jeho projednávání v Poslanecké sněmovně Parlamentu České republiky je navrhováno ve stavu legislativní nouze.

V Praze dne 8. února 2021

Předseda vlády:

Ing. Andrej Babiš v.r.

Ministryně práce a sociálních věcí:

Dipl.-Pol. Jana Maláčová, Msc., v.r.